

Datum: 2023-09-28
Dokumenttyp: Mötesanteckningar
Diarienummer: 2023/0001
Handläggare Åsa Nordström

Myndigheten för delaktighets funktionshindersråd, 28 sept 2023

Tid och plats: torsdag 28 sept 2023 kl. 13:00-16:00 i MFD:s lokaler i Sundbyberg (Sturegatan 3). Det fanns möjlighet att delta via länk.

Deltagare

Funktionsrätt Sverige:

- Marie-Louise Luther (Astma- och allergiförbundet)
- Kerstin Kjellin (Neuroförbundet)
- Anki Sandberg (Riksförbundet Attention)
- Judith Timoney (Riksförbundet FUB)
- Helena Härwell (Riksförbundet Sällsynta diagnoser)
- Kent Strandberg (Strokeförbundet)
- Melker Ödebrink (Psoriasisförbundet)
- Agneta Söder (adjungerad ledamot, Funktionsrätt Sverige)

Övriga organisationer:

- Onni Karlsson (Unga rörelsehindrade)
- Klas Nelfelt (Förbundet Sveriges Dövblinda)
- Linda Forzelius (ombud för Richard Kostenius, Riksföreningen Jag)
- Mattias Lundekvam (Hörselskadades riksförbund)
- Thaer Tomma (Unga med synnedsättning)
- Linnea Nyström (adjungerad ledamot, Riksföreningen Jag)

Myndigheten för delaktighet (MFD):

- Malin Ekman Aldén (gd)
- Åsa Nordström (samordnare)
- Evelina Stadin
- Malin Hardenberg
- Addi Svarogic
- Emmanuel Galaup
- Sara Ullmark (anteckningar)

1. Inledning med presentationsrunda

Malin Ekman Aldén, gd, och Åsa Nordström, samordnare för rådet, hälsar alla välkomna och beskriver programmet för dagens möte. Vid en incheckningsrunda får alla deltagare berätta vilka de är och vilken organisation de representerar.

2. Den funktionshinderspolitiska strategin

Romina Ramos, MFD:s samordnare för strategiarbetet, berättar om utvecklingen inom strategiarbetet och vad som är på gång.

Regeringen har gett 30 myndigheter i uppdrag att på ett mer systematiskt sätt följa upp arbetet mot det funktionshinderspolitiska målet. Myndigheterna har valts utifrån sina strategiska roller inom 12 utpekade samhällsområden. Resultatet av myndigheternas arbete ska årligen lämnas till Regeringskansliet i respektive myndighets årsredovisning. MFD har ett stödjande uppdrag samt ska årligen lämna en samlad rapport till Socialdepartementet baserad på myndigheternas årsredovisningar.

Under våren 2023 har MFD träffat alla strategimyndigheter individuellt för dialog om planering, prioriteringar, insatser samt för att inhämta stödbehov. MFD har identifierat tio stödområden. Utifrån dessa ska myndigheten utveckla sitt stöd till strategimyndigheterna.

Kommuner och regioner ingår inte i strategiuppdraget men är viktiga målgrupper för MFD:s ordinarie stödjande arbete. MFD har ett regeringsuppdrag med syfte att ge stöd till länsstyrelserna som i sin tur stödjer kommuner och regioner.

I strategiuppdraget till myndigheter framgår att det ska tas fram en handlingsplan 2026. Detta kan man betrakta som ett delmål. Några ytterligare delmål finns inte i uppdraget, men MFD gör årligen en samlad bedömning som ger en bild av hur det går.

Rådet framför att de anser att myndigheterna skulle behöva gå mer mot handling i åtgärder och insatser. Detta är en del av myndigheternas kärnuppdrag och inget särspår. Rådet upplever även att det är svårt att få en överblick av vad som händer på myndigheterna. Strukturen på samråden skulle kunna förbättras, det är svårt att orientera sig i handlingar och prioriteringar.

Presentationerna går att ta del av i sin helhet i bifogad powerpoint-presentation.

3. Omvärldsspaning inför 2024

MFD ska snart påbörja planeringen av verksamheten 2024. Dessutom drar myndigheten snart igång med arbetet att göra en ny samlad bedömning av utvecklingen inom funktionshinderspolitiken. Inför detta önskar myndigheten ta del av rådets erfarenheter och reflektioner i en workshop.

Evelina Stadin och Malin Hardenberg, MFD, introducerar workshopen. De berättar att MFD:s uppföljning av funktionshinderspolitiken syftar till att följa upp, utvärdera och analysera insatser som genomförs av offentliga aktörer, att samla kunskap om arbetet för ökad tillgänglighet och skillnader i levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättningar samt att följa upp de strategiska myndigheternas arbete med strategin.

I februari 2023 bjöd MFD in till brett samråd. Det fanns även möjlighet att inkomma till MFD med skriftligt underlag. Inför 2024 sker omvärldsbevakningen genom denna workshop med funktionshinderrådet samt genom bred inbjudan att inkomma med skriftligt underlag vid ett senare tillfälle.

Diskussion utifrån frågeställningarna:

- Utifrån era erfarenheter, inom vilka områden har ni sett positiv eller negativ utveckling inom funktionshindersområdet?
- Hur ser ni på utvecklingen framåt och vilka är de viktigaste områdena eller spaningarna för MFD att ha koll på?

Följande kom upp i diskussionen.

Positiv utveckling

- Digitaliseringen (dock oftast inte medvetna åtgärder utan konsekvens av samhällsutveckling):
 - Tillgänglighetsdirektivet
 - Digitala möten
 - Samhällsinformation i både bild och ljud, till exempel information i appar vid tågförseningar, inte endast utrop som förr
- Övrigt
 - Rökfritt i större utsträckning
 - Förbättrad uppföljning av barns hälsa/stärkt elevhälsa
 - Nu finns det ett MR-institut
 - Lättläst krisinformation

- Fler personer med funktionsnedsättning läser på universitet/högskola
- Idrottsföreningar/Paraidrott
- Nya riktlinjer för sällsynta diagnoser
- Insatser för ökad uppföljning av psykisk hälsa bland barn och unga

Negativ utveckling

Det framhölls att det är negativt med frånvaron av positiv utveckling inom de flesta områden.

- De individuella stöden urholkas:
 - Stödet flyttas från strukturell nivå till individuell nivå.
 - Hjälpmedel.
 - Vård.
 - Lss.
 - Arbetsmarknadsstöd.
 - Olika tillgång till hjälpmedel beroende på region eller kommun.
- Stödet hos Arbetsförmedlingen brister:
 - Till exempel tar det ett år att få koden för funktionsnedsättning som krävs för att komma vidare i arbetsförmedlingens processer.
 - Det saknas information på lättläst svenska på Arbetsförmedlingens webbplats.
 - Att hantera de funktioner som rör personer med funktionsnedsättning är personalkrävande, så när det bli neddragningar drabbas den verksamheten hårt.
- Digitalt utanförskap:
 - Bank-ID krävs allt oftare (drabbar äldre, de med förvaltare osv.).
 - Kontanthantering försvinner till förmån för Swish.
 - Appar krävs för parkering.
 - Digitalisering svårt för dem med hjärndimma.
- LSS:
 - Kultur och fritid inom LSS minskar.
 - Familje- och avlösarservice inom LSS minskar.
 - Daglig verksamhet hos kommuner minskar.
 - Minskad avlösarservice drabbar barnfamiljer.
 - Brist på LSS-bostäder.
- Skola:
 - Nedskärningar i skolan, stora grupper och färre speciallärare.
 - För få resurser i skolan.
 - Elever in sätts i anpassad skola fast de har andra problem.
 - Det saknas behöriga lärare.

- Ombud och anpassningar för elever med NPF saknas.
- Aktiv involvering
 - Det är svårt att hinna delta vid alla möten.
 - Oklart vad effekten av samråd blir.
 - Tillgänglighetsråd organiseras olika i olika kommuner.
- Övrigt
 - Långa väntetider inom BUP.
 - E-cigaretter.
 - Sällskapshundar får följa med överallt.
 - Dåligt med information på lättläst (till exempel nyligen vid förhöjt terrorhot).
 - Projekt Röstning på plats får inga resurser.
 - Ej balans i utbud av kommunala stödbostäder.

Framtidsspaningar

- Förändringar i Boverkets byggregler, ansvaret förskjuts till branschen som ofta saknar kunskap.
- Bidrag till konsumentfrågor stryks.
- Uteblivna satsningar.

4. Fördjupning – nytt uppdrag om våld mot barn och hedersrelaterat våld

MFD har fått regeringens uppdrag att kartlägga och utveckla stödmaterial för att upptäcka och förebygga våldsutsatthet bland barn och unga med vissa funktionsnedsättningar. I uppdraget ingår även en fördjupad kartläggning av hedersrelaterat våld och förtyck mot personer med funktionsnedsättning. Addi Svarogic och Emmanuel Galaup, MFD, redogör för hur myndigheten planerar att ta sig an uppdraget. Här kan du läsa mer om uppdraget: <https://www.mfd.se/vart-uppdrag/regeringsuppdrag/vald-mot-barn-och-hedersrelaterat-vald/>

Presentationerna går att ta del av i sin helhet i bifogad powerpoint-presentation.

Nedan ges några exempel på vad som kommer upp i diskussionen efter presentationerna.

- Detta är en mycket viktig fråga och ett viktigt arbete som MFD gör.
- Det finns mycket kunskap att hämta hos Tjejers rätt i Samhället (Uppsala).

- Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har en ny rapport som visar att personer med NPF kan vara både offer och förövare.
- Vissa kulturer har inte diagnoser på samma sätt som i Sverige och då har man kanske inte alltid identifierat problematiken. Inom vissa grupper är det stigmatiserat att ha en funktionsnedsättning. Det finns såna lager – hur man betraktar funktionsnedsättningar och hur det kolliderar med hur det är i Sverige.
- Föreningar som arbetar med olika grupper kan vara bra ingångar för mer information.
- Se på goda exempel för att hitta lösningar och dra lärdom därifrån.
- En praktisk sak: materialet behöver vara översatt till 1177-språket.
- Det är viktigt att det finns tillgänglighet i boenden för barn och vuxna som råkar illa ut i hemmet.
- Stopp min kropp är ett bra material.
- Finland har bra material att hitta – bland annat bildmaterial (även på svenska).
- Input från elevhälsan – kan de komma till tals? De har viktig erfarenhet.
- Vården kan se olika ut beroende på kulturell bakgrund.
- Diagnoser är inte alltid accepterat – det finns familjer där man inte accepterar att barnet har en funktionsnedsättning
- Kolla med skolvärlden, till exempel rektorer och skolsköterskor i områden med etnisk mångfald.
- Se till att ni inte missar vissa funktionsnedsättningar.

5. Övriga frågor och avslut (10 minuter)

Malin Ekman Aldén tackar för ett givande möte som på ett viktigt sätt bidrar till MFD:s verksamhet.

Efter initiativ från rådet beslutade vi att vid nästa möte ha en inledande punkt för att följa upp resultatet från föregående möte.

Nästa möte äger rum våren 2024 i MFD:s nya lokaler i Liljeholmen. Kallelse med datum för nästa års möten skickas ut till alla ledamöter runt årsskiftet.